

HVOR MANGE KVÆGBEDRIFTER HAR IKKE PLADS TIL FOSFOR I STARTGØDNING, OG HVOR BOR DE?

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

De nye fosforregler betyder, at mange mælkeproducenter ikke har mulighed for at tilføre den normale mængde fosfor i startgødningen til majs.

På baggrund af registerdata har SEGES beregnet, hvor mange bedrifter, det drejer sig om. Hvor bedrifterne ligger og tætheden af disse bedrifter er vist på et kort. En mulig tilpasning til den ny situation er at placere gyllen før såning.

Den 1. august 2017 trådte en nye fosforregulering i kraft. Ifølge reglerne er der loft over, hvor meget fosfor i husdyrgødning og handelsgødning, der må tilføres. På kvægbedrifter må der maksimalt tilføres 30 kg fosfor pr. ha - på undtagelsesbrug er loftet dog 35 kg pr. ha.

På baggrund af data fra bl.a. Gødnings- og Husdyrindberetningen (GHI), som landmændene indberetter husdyrholdet til samtidig med, at de indsender gødningsregnskabet, har SEGES beregnet, hvor meget fosfor der er plads til for hver enkelt bedrift med kvæg i Danmark.

I tabel 1 er vist en oversigt over antallet af bedrifter, som ikke kan forsyne deres majs med de normale mængder fosfor i startgødning og deres fordeling på kommuner. Bedrifternes placering er også vist på kortet i figur 1. I alt drejer det sig om knap 700 bedrifter på landsplan. Disse bedrifter har i alt ca. 100.000 hektar harmoniareal og heraf ca. 38.500 hektar majs. Langt de fleste af disse bedrifter er undtagelsesbrug. De fleste brug, som ikke gør brug af undtagelsesreglerne, kan derfor godt anvende den normale mængde fosfor i startgødning.

De fleste berørte brug findes i det nordlige Vendsyssel, i Himmerland og i Syd-Vestjylland.

Tabel 1. Oversigt over antal konventionelle bedrifter med kvæg, som ikke har plads til den

normale mængde fosfor i startgødning til majs

	Antal kvægbedrifter	Harmoni-areal, hektar
Varde Kommune	69	10.050
Tønder Kommune	55	9.191
Hjørring Kommune	50	6.925
Esbjerg Kommune	41	6.594
Vesthimmerlands Kommune	39	7.633
Aabenraa Kommune	38	6.079
Ringkøbing-Skjern Kommune	35	5.081
Viborg Kommune	35	5.510
Vejen Kommune	33	4.680
Herning Kommune	28	3.358
Rebild Kommune	28	4.672
Billund Kommune	18	2.529
Holstebro Kommune	17	3.172
Haderslev Kommune	15	1.871
Thisted Kommune	15	1.408
Aalborg Kommune	13	2.044
Jammerbugt Kommune	12	2.222
Mariagerfjord Kommune	12	1.403
Skive Kommune	12	1.577
Morsø Kommune	11	1.532
Brønderslev Kommune	10	1.266
Frederikshavn Kommune	10	1.102
Vejle Kommune	10	1.760
Lemvig Kommune	8	701
Norrdjurs Kommune	6	655
Silkeborg Kommune	6	622
Øvrige kommuner	53	5.388
I alt	679	99.025

Beregningerne er foretaget på baggrund af indberetningerne fra planperioden 2014/15, som er de senest verificerede data vi har fra Landbrugsstyrelsen. I beregningerne er der kun medtaget bedrifter med mere end 50 dyreenheder, og kun konventionelle bedrifter er medtaget. I beregningerne er det antaget, at en tredjedel af harmoniarealet er majs, og at der ønskes tilført minimum 10 kg fosfor i startgødning pr. ha.

Figur 1. Placeringen af 679 konventionelle kvægbedrifter, som ikke har plads til den normale mængde fosfor i startgødning til majs.

Hvordan kan man tilpasse sig?

Bedrifter med kvæg, som anvender undtagelsesreglerne, og som tilfører tæt på 230 kg kvælstof i husdyrgødning, vil sandsynligvis have behov for at tilpasse gødningsanvendelsen, hvis de fortsat ønsker at tilføre den normale mængde fosfor i startgødning. Der findes forskellige muligheder:

Korrektion for lave fosfortal

Ifølge reglerne er det muligt at hæve fosforloftet på bedriften, hvis det gennemsnitlige fosfortal på bedriftens arealer er lavere end 4. En opgørelse viser, at 25-30 pct. af undtagelsesbrugene har lavere fosfortal end 4, og ca. 10 pct. har lavere fosfortal end 3,5. Er fosfortallet f.eks. 3,5 kan bedriftens fosforloft øges med 2 kg pr. ha harmoniareal, og det vil kunne sikre ca. 5 kg fosfor ekstra til majsarealer. Er der sandsynlighed for, at bedriftens fosfortal ligger under 4, bør man sikre sig, at fosfortallene overholder (eller kommer til at overholde) de formelle krav (maksimalt 5 år gamle, repræsenterer alle bedriftens marker og omfatte mindst 1 analyse pr. 5 hektar).

Korriger for lavere fosforindhold i foderet end normen (type 2-korrektion)

Den mængde fosfor, der skal indgå i fosforregnskabet, er enten normproduktionen eller den faktiske producerede mængde fosfor i husdyrgødningen. En lavere produceret mængde end normproduktionen kan dokumenteres ved hjælp af oplysninger om anvendt foder mængde og fosforindholdet i foderet. De finurlige regler gør imidlertid, at en sådan korrektion sandsynligvis ikke er relevant for malkebesætninger, hvor mælkeydelsen er væsentlig større end gennemsnittet.

Korrektion for lavere mælkeydelse end normen (type 1-korrektion)

En lavere fosforproduktion kan også dokumenteres indirekte i besætninger, hvor mælkeydelsen er lavere end gennemsnittet, idet man antager, at foderforbruget er lavere, jo lavere mælkeydelsen er.

Afsætte mere gylle eller forpagte mere jord

Problematikken kan selvfølgelig også løses ved at afsætte noget gylle til en nabo og derved skaffe sig "plads" til lidt mere fosfor i handelsgødning. Ulempen er dog, at man derved også afsætter kvælstof og kalium, som så også skal erstattes af indkøbt handelsgødning. Dertil kommer, at det i visse områder kan være vanskeligt at finde mulige aftagere. Ligeledes kan det være svært eller dyrt at finde ekstra forpagtninger.

Gylleseparering og afsætning af fiberfraktion til f.eks. biogasanlæg

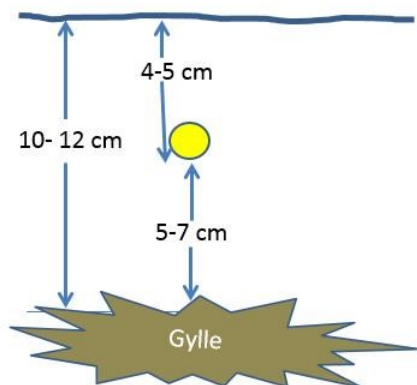
Ved at separere gyllen med f.eks. en skruepresse, sker der en lille opkoncentrering af fosfor i fiberfraktionen. Ved at afsætte fiberfraktionen, afsættes derfor relativt mere fosfor end kvælstof og kalium. Denne løsning kan være en mulighed på bedrifter, hvor man i forvejen har en gylleseparator, som producerer fiber til strøelse. Derimod vil det sjældent være en realistisk løsning at investere i en gylleseparator alene for at afsætte fiberfraktion.

Placering af gylle før såning

Landsforsøg har vist, at placeret gylle i såsporet i mange tilfælde har lige så god effekt som placeret handelsgødning, og handelsgødningen kan derfor udlades. det kan gøres på følgende måde:

- Gyllen placeres under frøene, så der er 10-12 cm fra jordoverfladen til overkant gylle og 5-7 cm mellem frø og overkant gylle (se skitsen i figur 2). Placeringen registreres med GPS.
- Der tilsættes en nitrifikationshæmmer til gyllen.
- Der skal gå 2-3 dage mellem nedfældning af gylle og såning af majs.
- Majsen sås ved hjælp af GPS lige over gyllesporet. Ved såning skal hjulsporene være mellem rækkerne.

Placering af gylle til majs

Figur 2. Gyllen skal placeres præcist, så der er 10-12 cm fra overkant gylle til jordoverfladen og 5-7 cm mellem overkant gylle og frøet. Ligger gyllen for dybt, varer det for længe, inden majsen får glæde af gyllen. Har frøene kontakt med gyllen, er der stor risiko for, at kimroden svides.

I fire Landsforsøg i 2016 og 2017 har placeret gylle givet større udbytte end placering af 30 kg fosfor pr. ha i handelsgødning. I forsøgene er placering af gylle sket på forårsplojet og pakket jord. Nedfældningen er sket med et vingeskær, så gyllen ligger i et 25 cm bredt bånd i 10 cm dybde i såsporet. De danske forsøgsresultater bekræfter resultater fra tyske forsøg med

placeret gylle.

© 2021 - SEGES Projektsitet